

B Liberal Arts and Sciences
Faculteit Geesteswetenschappen
Universiteit Utrecht

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2310

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	6
Introductie	7
Procedure	7
Panel	8
Informatie over de opleiding	10
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	11
Organisatie	11
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	11
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3. Toetsing	20
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	23
Eindoordeel	24
Aanbevelingen	25
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	26
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	27
Bijlage 3. Bezoekprogramma	29
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	31

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

In de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences (LAS) aan de faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht staat de ontwikkeling van studenten tot disciplinair-gegronde interdisciplinaire denkers centraal. LAS vormt volgens het panel een waardevolle aanvulling op het huidige opleidingsaanbod door haar unieke benadering, die in meerdere inzichten opvalt. Zo maken de Nederlandstalige, niet-residentiële structuur en de afwezigheid van een selectieprocedure de opleiding toegankelijk voor een diverse groep studenten. Bovendien waardeert het panel de eigen kritische reflectie op de interdisciplinaire aanpak van de opleiding, wat bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs. Het panel is positief over de ambitieuze beoogde leerresultaten die studenten voorbereiden op complexe maatschappelijke vraagstukken door hen zowel diepgaande disciplinaire kennis als interdisciplinaire vaardigheden bij te brengen. De duidelijke focus op zelfstandigheid, reflectie en samenwerking versterkt de academische vorming en past goed bij de kenmerken van een liberal arts-opleiding. Op grond hiervan concludeert het panel dat de beoogde leerresultaten goed aansluiten bij het bachelorniveau en de academische oriëntatie van de opleiding en voldoen aan standaard 1.

Onderwijsleeromgeving

Op basis van documentatie en gesprekken concludeert het panel dat LAS op een passende manier invulling geeft aan de beoogde leerresultaten. Het programma biedt een flexibel curriculum en heeft een breed onderwijsaanbod, gericht op verbreding, verdieping, integratie en reflectie, met aandacht voor waarden en maatschappelijke betrokkenheid. De opzet omvat General Education, met keuzevakken in verschillende disciplines, en de interdisciplinaire LAS-kernvakken en LAS-scriptie; een hoofdrichting; profileringsruimte; en een portfolio. Deze structuur ondersteunt de brede profilering en een stapsgewijze academische groei. De gevarieerde werkvormen bevorderen actief leren en het panel zag dit terug in de wijze waarop studenten deelnamen aan de ontwikkelsessies. In de interdisciplinaire scriptie krijgt de doelstelling om '*disciplined interdisciplinarians*' op te leiden vorm door individuele disciplinaire inbreng te integreren in een interdisciplinair groepsproduct.

Het panel stelt vast dat LAS een breed begeleidingsaanbod omvat, dat studenten ondersteunt bij verschillende aspecten van hun studie, loopbaan en welzijn, met name in het eerste jaar. Om de studeerbaarheid verder te versterken, doet het panel drie aanbevelingen. Ten eerste, houd zicht op de voortgang van studenten en verbeter de begeleiding in het tweede en derde jaar, met een helder ankerpunt voor studenten en alleen voor zover nodig. Ten tweede, optimaliseer het reeds opgestelde communicatieplan, zodat het een overkoepelende en goed gecoördineerde aanpak biedt voor de informatievoorziening binnen de opleiding. Ten derde, versterk de samenwerking met hoofdrichtingsadviseurs zodat ze zich ambassadeurs van het LAS-programma voelen en om zo consistentie en betrouwbaarheid in begeleiding te waarborgen. De convenanten, door decanen vastgesteld, vormen hiervoor een goede basis, maar in de uitvoering ontbreekt soms het eigenaarschap. De complexiteit van de LAS-opleiding vereist regie en bestuurlijke betrokkenheid; het panel ziet positieve signalen, maar de praktijk moet dit nog bevestigen.

Het panel heeft verder vastgesteld dat studenten tevreden zijn over de opleiding en ze aangeven dat de opleiding naar hen luistert. Zo heeft de opleiding gezorgd voor het vervroegd organiseren van de oriëntatie op de hoofdrichtingen, heeft ze acties ondernomen om de informatievoorziening te verbeteren en heeft ze gezorgd voor een eigen Common Room voor de studenten. Het panel concludeert dan ook dat hoewel de studeerbaarheid op onderdelen beter kan, hier vanuit de opleiding oog voor is, en studenten en docenten

nauw betrokken zijn bij de ontwikkeling van de opleiding. Het panel is positief over het vaste docententeam dat zich de laatste jaren heeft gevormd en dat op een vernieuwende wijze actief inzet op de integratie van (interdisciplinair) onderwijs en onderzoek. Daarmee vormt het docententeam een schakelpunt van expertise op het gebied van interdisciplinair onderwijs binnen de universiteit. De docenten zijn deskundig, goed in staat interdisciplinair onderwijs te ontwikkelen en worden gewaardeerd door de studenten.

Omdat de aanbevolen ontwikkelpunten voor studeerbaarheid reeds worden onderkend en de opleiding verder een flexibel en breed onderwijsprogramma biedt dat aansluit op de leerdoelen, vanuit een gestructureerde opzet werkt aan academische groei, een uitgebreid begeleidingsaanbod aanbiedt en studenten zich gehoord en gewaardeerd voelen door deskundige en betrokken docenten, concludeert het panel dat de onderwijsleeromgeving van LAS voldoet aan standaard 2.

Toetsing

Het panel concludeert dat de toetsing binnen het LAS-programma voldoet aan de normen van standaard 3 door de aanwezigheid van een robuust systeem van toetsing dat is gebaseerd op een gedegen kwaliteitsborging. Het Utrechtse onderwijsmodel biedt een uniforme basis voor toetsing, met kwaliteitswaarborging via de Instellingstoets Kwaliteitszorg en accreditatie van de bijdragende bachelorprogramma's. De samenwerking van LAS-Geesteswetenschappen met andere faculteiten en de kwaliteit van het toetsingsbeleid is adequaat uitgewerkt. De toetsing van de LAS-kernonderdelen zelf is zorgvuldig ontworpen volgens de principes van *constructive alignment*, zoals uitgewerkt in het Curriculum- en Toetsplan, waarbij leerdoelen en toetsvormen goed op elkaar zijn afgestemd.

De opleiding maakt gebruik van een breed scala aan passende toetsvormen. De beoordelingsopdrachten zijn goed ontworpen en zijn afgestemd op het juiste niveau, met een toenemende complexiteit in latere jaren. Toepassing van het vier-ogen-principe en gebruik van gedetailleerde rubrics dragen bij aan de consistentie en de kwaliteit van de beoordeling en worden duidelijk aan de studenten gecommuniceerd. De beoordeling van de interdisciplinaire scriptie, waarbij meerdere beoordelaars betrokken zijn en die zorgvuldig is uitgewerkt in scriptiehandleidingen, illustreert deze kwaliteit en samenwerking binnen het beoordelingsproces. Het panel is ook positief over de betrokkenheid van de examencommissie, die toezicht houdt op de kwaliteit van de toetsing en de uniformiteit in procedures en richtlijnen.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel stelt vast dat de interdisciplinaire scripties voldoen aan de eisen die gesteld worden aan eindwerken op bachelorniveau. Het panel constateert dat de interdisciplinaire eindwerken niet alleen inhoudelijk rijk en interessant zijn, maar ook dat de studenten hierin aantonen zowel binnen hun vakgebied als interdisciplinair te kunnen werken. Door de opzet van de scriptieopdracht worden de vaardigheden in kritisch en integratief denken en samenwerken in multidisciplinaire teams gestimuleerd, wat aansluit bij het brede profiel van de opleiding. In de praktijk functioneren alumni van de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences over het algemeen goed, en ze worden vaak gewaardeerd om hun brede, interdisciplinaire vaardigheden. Hun integratieve expertise maakt hen geschikt voor rollen waarin ze complexe vraagstukken vanuit meerdere invalshoeken kunnen benaderen en mensen en kennisdomeinen effectief met elkaar verbinden. Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 4 voldoet.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleiding als volgt:

Bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences (Faculteit Geesteswetenschappen)

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
-------------------------------------	---------

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
------------------------------------	---------

Standaard 3: Toetsing	voldoet
-----------------------	---------

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
---	---------

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Em. prof. dr. Ton van Haaften, voorzitter

Dr. Irene Conradie, secretaris

Datum: 16 januari 2025

Introductie

Procedure

Visitatie

De bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences van de Universiteit Utrecht werd op 17, 18 en 19 september 2024 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Liberal Arts and Sciences. Dit cluster bestond uit 9 bacheloropleidingen van het University College Twente (Universiteit Twente), Leiden University College (Universiteit Leiden), Amsterdam University College (Universiteit van Amsterdam/Vrije Universiteit Amsterdam), University College Roosevelt, University College Utrecht en de Faculteit Geesteswetenschappen (Universiteit Utrecht), Erasmus University College (Erasmus Universiteit Rotterdam), University College Groningen (Rijksuniversiteit Groningen), University College Maastricht, University College Venlo en Maastricht Science Programme (Maastricht University) en het University College Tilburg (Tilburg University). De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (geldig vanaf 1 april 2024). Ook van toepassing was de Nadere uitwerking Criteria bijzonder kenmerk Kleinschalig en intensief onderwijs (ook gepubliceerd in de Uitvoeringsregels Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland 2024).

In opdracht van het cluster Liberal Arts and Sciences verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Fiona Schouten trad op als clustercoördinator en secretaris. Peter Hildering, Irene Conradie en Adrienne Wieldraaijer-Huijzer waren tevens secretaris binnen het cluster. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd. Irene Conradie trad op als secretaris bij de beoordeling van de opleidingen van de Universiteit Utrecht.

De Liberal Arts and Sciences-opleiding van de Universiteit Utrecht bestaat uit de afzonderlijke programma's Liberal Arts and Sciences van de Faculteit Geesteswetenschappen (LAS), Liberal Arts and Sciences van het University College Utrecht (UCU), en Liberal Arts and Sciences van het University College Roosevelt (UCR). In dit rapport worden zij aparte opleidingen genoemd (in navolging van de werkwijze die in de vorige visitatie gevolgd is en na overleg met de NVAO).

Vorbereiding

In samenspraak met de instelling en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster. De NVAO stemde op 9 april 2024 in met de samenstelling van het panel. De coördinator instrueerde de panelvoorzitter over diens rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de drie opleidingen stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinator (zie bijlage 3). De opleidingen selecteerden vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalden de programma's dat het ontwikkelgesprek steeds zou worden vormgegeven als onderdeel van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt. De drie opleidingen hebben ieder een informatiedossier opgesteld.

In de aanloop naar de visitatie stuurde de LAS-opleiding van de Faculteit Geesteswetenschappen een lijst van afgestudeerden over de periode januari tot en met augustus 2023 naar de coördinator. Studenten schrijven een interdisciplinair eindwerkstuk, waarbij zij samenwerken met andere studenten, maar waarbij elke student een individuele component uit de eigen discipline inbrengt. Uit de lijst van interdisciplinaire eindwerkstukken selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken. Daarbij

hielden zij rekening met de spreiding van de eindcijfers, de beoordelaars en de verschillende hoofdrichtingen van de studenten. Van twee interdisciplinaire samenwerkingsprojecten hebben de coördinator en de voorzitter besloten om twee studenten uit hetzelfde project op te nemen in de selectie. Dit biedt het panel de mogelijkheid om zowel het gezamenlijke interdisciplinaire werk als de individuele disciplinaire bijdrage aan het project te beoordelen. Ook is in de selectie een interdisciplinair eindwerkstuk opgenomen van een student die het aanvullende Humanities Honours Programme heeft gevolgd (zie bijlage 2). Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zond de opleiding het panel een informatiedossier en aanvullende stukken toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. Het student-lid heeft geen eindwerken bestudeerd. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het informatiedossier, de gelezen eindwerken en de taakverdeling werden geformuleerd. Ook werd het panel geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van visitaties en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers van de drie opleidingen (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is bij LAS geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken, algemene observaties en ontwikkelpunten namens het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport voor elk van de drie opleidingen op basis van de bevindingen van het panel. Deze rapporten zijn gestructureerd volgens de vier NVAO-standaarden en integreren voor de bacheloropleidingen van het University College Roosevelt en het University College Utrecht ook de zeven criteria van het bijzonder kenmerk Kleinschalig en Intensief Onderwijs. De opleiding Liberal Arts and Sciences van de Faculteit der Geesteswetenschappen (die in dit rapport wordt besproken) heeft geen bijzonder kenmerk Kleinschalig en Intensief Onderwijs. Daarom worden in dit rapport alleen de vier NVAO-standaarden besproken.

De secretaris legde het gecombineerde en volledige rapport van de opleiding Liberal Arts and Sciences voor aan de clustercoördinator binnen Academion voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback door de secretaris en na akkoord van het panel stuurde de clustercoördinator het rapport naar de opleidingen met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de clustercoördinator het naar de contactpersonen van de Faculteit Geesteswetenschappen, University College Roosevelt en University College Utrecht en naar de Universiteit Utrecht.

Panel

Bij de clustervisitatie Liberal Arts and Sciences zijn de volgende panelleden betrokken:

- Em. prof. dr. T. (Ton) van Haaften, emeritus hoogleraar aan het Leiden University Centre for Linguistics van de Universiteit Leiden [voorzitter];
- Em. prof. dr. L. (Laurent) Boetsch, professor emeritus in Romance Languages aan Washington and Lee University in Virginia (Verenigde Staten) en founding executive co-director en president emeritus van het European Consortium of Liberal Arts and Sciences (ECOLAS) [voorzitter Universiteit Leiden];
- Dr. S. (Samuel) Abraham, rector/president van en professor Political Science aan de Bratislava International School of Liberal Arts (Slowakije);
- Prof. dr. M.K. (Marlies) Van Bael, hoogleraar Scheikunde aan de Universiteit Hasselt (België);
- Prof. dr. S.B. (Stéphanie) Balme, directeur van het Center for International Studies (CERI) van de research university Sciences Po (Frankrijk);
- Prof. dr. W.J.P. (Wim) Beenakker, hoogleraar High Energy Physics aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. H. (Helen) Brookman, professor of Liberal Arts & Interdisciplinary Education aan King's College London (Verenigd Koninkrijk);
- Em. prof. dr. G. (Gerda) Croiset, emeritus hoogleraar en voormalig prodecaan Education and Training in Health and Life Sciences aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Dr. M.M.T.E. (Maud) Huynen, universitair docent aan het Maastricht Sustainability Institute van Maastricht University;
- Dr. W.D.B.H.M. (Wim) Lambrechts, universitair hoofddocent aan de Faculteit Managementwetenschappen van de Open Universiteit;
- Dr. B. (Bente) Nørgaard, associate professor aan het Center for Problem-based Learning in Engineering Science and Sustainability van Aalborg University (Denemarken);
- Em. prof. dr. J. (Janneke) Plantenga, emeritus hoogleraar Economie van de Welvaartstaat aan de Universiteit Utrecht;
- Dr. Ing. S. (Sabine) Sané, lecturer in Earth and Environmental Sciences aan het University College Freiburg (Duitsland);
- Prof. dr. J. (Jenny) Slatman, hoogleraar Medical & Health Humanities aan Tilburg University;
- Prof. mr. dr. H.S. (Sanne) Taekema, hoogleraar Jurisprudence aan de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. J. (Jolanda) Vanderwal Taylor, professor Nederlands en Duits aan de University of Wisconsin-Madison (United States);
- Prof. UAS. dr. J.I.A. (Irene) Visscher-Voerman, lector Innovatief en Effectief Onderwijs aan Hogeschool Saxion;
- Prof. dr. H. (Henrik) von Wehrden, professor of Normativity of Methods aan Leuphana University Lueneburg (Duitsland);
- N.B. (Nara) Coutinho, bachelorstudent Liberal Arts and Sciences aan het University College Venlo (Maastricht University) [student-lid];
- M. (Milan) Gomes BSc, masterstudent Educational Science and Technology aan de Universiteit Twente [student-lid];
- B.L. (Borbála Lucy) Karvalits, bachelorstudent Liberal Arts and Sciences aan het Erasmus University College (Erasmus Universiteit Rotterdam) [student-lid];
- J.G. (Jamie) Wolvekamp, bachelorstudent Liberal Arts and Sciences aan het University College Tilburg (Tilburg University) [student-lid].

Het panel dat de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences van de Faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit Utrecht beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Em. prof. dr. T. (Ton) van Haaften, emeritus hoogleraar aan het Leiden University Centre for Linguistics van de Universiteit Leiden [voorzitter];

- Em. prof. dr. G. (Gerda) Croiset, emeritus hoogleraar en voormalig prodecaan Education and Training in Health and Life Sciences aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. J. (Jolanda) Vanderwal Taylor, professor Nederlands en Duits aan de University of Wisconsin-Madison (United States);
- Prof. UAS. dr. J.I.A. (Irene) Visscher-Voerman, lector Innovatief en Effectief Onderwijs aan Hogeschool Saxion;
- M. (Milan) Gomes BSc, masterstudent Educational Science and Technology aan de Universiteit Twente [student-lid].

Alle panelleden, de secretaris en de instelling hebben een onafhankelijkheidsverklaring ondertekend en kunnen bevestigen dat de beoordeling in volledige onafhankelijkheid is uitgevoerd.

Informatie over de opleiding

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	Positief
Naam van de opleiding:	Liberal Arts and Sciences
CROHO-nummer:	50393
Niveau van de opleiding:	Bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Locatie:	Faculteit Geesteswetenschappen, Utrecht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 mei 2025

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Organisatie

De Universiteit Utrecht biedt haar Liberal Arts and Sciences-opleiding aan in drie verschillende vormen; er zijn twee residentiële colleges in Utrecht en Middelburg met BKKI-keurmerk (University College Utrecht en University College Roosevelt) en een niet-selectieve, universiteitsbrede variant van de Liberal Arts and Sciences-opleiding in Utrecht.

De Nederlandstalige bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences (LAS) valt onder de faculteit Geesteswetenschappen, die als penvoerder fungeert. Er zijn convenanten gesloten met andere faculteiten om de samenwerking te waarborgen en disciplinair onderwijs te faciliteren naast het interdisciplinair onderwijs dat binnen LAS zelf wordt aangeboden. Bestuurlijk is LAS ondergebracht bij het departement Filosofie en Religiewetenschap in de School of Liberal Arts. De School of Liberal Arts is verantwoordelijk voor het aanbieden van vier brede bacheloropleidingen: Taal- en cultuurstudies (TCS), Liberal Arts and Sciences (LAS), Kunstmatige intelligentie (KI) en Philosophy, Politics and Economics (PPE). De school heeft een onderwijsdirecteur en opleidingscoördinatoren die de dagelijkse gang van zaken en de strategische ontwikkeling van de opleidingen aansturen. De examencommissie Liberal Arts ziet toe op de kwaliteitsborging van toetsing binnen LAS en TCS en de opleidingscommissie LAS bestaat uit vier docentleden en vier studentleden van de opleiding LAS die bijdragen aan de kwaliteit en verbetering van het onderwijs.

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

Het panel heeft een overzicht ontvangen met diverse aanbevelingen en de voortgang daarvan, inclusief die van het vorige visitatiepanel. Hieruit blijkt dat aanbevelingen met betrekking tot de beoordeling van het interdisciplinaire eindwerk zijn opgevolgd door drie maatregelen te treffen: de invoering van een tweede beoordelaar, periodieke evaluatie van de becijfering door de examencommissie en een herziening van de rubrics. Tevens is er aandacht voor integratie in de kerncursussen, het portfolio en de interdisciplinaire scriptie. Daarnaast zijn enkele summatieve toetsmomenten omgevormd tot feedbackmomenten, bijvoorbeeld op conceptversies, wat inspeelt op eerdere zorgen over het aantal toetsmomenten per cursus. Het panel concludeert dat hiermee adequaat is gereageerd op de aanbevelingen van het vorige panel.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

In de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences (LAS) staat de ontwikkeling van studenten tot disciplinair-gegronde interdisciplinaire denkers ('*disciplined interdisciplinarians*') centraal. Afgestudeerden beschikken zowel over grondige kennis en vaardigheden binnen een specifieke discipline, als over de capaciteit om over de grenzen van verschillende disciplines heen te werken. De opleiding is gericht op nieuwsgierige studenten die academische diepgang en een brede blik combineren en zelfstandig hun leerpad vormgeven. Door vakken binnen én buiten hun hoofdrichting te volgen, werken studenten aan complexe vraagstukken vanuit verschillende wetenschappelijke invalshoeken. Zo bereidt LAS hen voor op vervolgstudies en uiteenlopende academische en maatschappelijke uitdagingen.

Het panel is positief over het unieke profiel waarin LAS-studenten voor de diepte kunnen profiteren van het (multi)disciplinaire bacheloronderwijsaanbod van de Universiteit Utrecht, aangevuld met expliciete aandacht voor breedte, interdisciplinaire integratie en reflectie. De centraal ingerichte structuur van de Universiteit Utrecht, met gedeelde afspraken op het gebied van onderwijs(niveaus) en toetsing, maakt dit mogelijk. Het panel complimenteert de opleiding met het sterke academische karakter, zowel in de breedte als in de diepte. De opleiding heeft een duidelijke onderzoeksgerichte opzet en reflecteert kritisch op de eigen interdisciplinaire aanpak, wat de kwaliteit van het onderwijs en de academische vorming van studenten versterkt. In tegenstelling tot veel andere liberal arts and sciences-opleidingen, is opleiding LAS Nederlandstalig, niet-residentieel en hanteert zij geen selectie op 'de beste studenten'. Deze kenmerken maken de opleiding toegankelijk voor een bredere groep studenten die geïnteresseerd zijn in een interdisciplinaire studie.

De opleiding heeft elf beoogde leerresultaten geformuleerd die studenten bij afstuderen moeten beheersen. Naast disciplinaire en brede interdisciplinaire kennis en vaardigheden, dienen afgestudeerden te beschikken over zelfstandigheid, reflectievermogen en effectieve samenwerkingsvaardigheden, wat hen voorbereidt op complexe vraagstukken in de samenleving en hun in staat stelt om innovatieve oplossingen te ontwikkelen binnen en tussen verschillende disciplines. Het panel beoordeelt deze leerresultaten als ambitieus en vindt dat ze goed aansluiten bij het bachelorniveau en de academische oriëntatie van de opleiding. Een overzicht in het Curriculum- en Toetsplan (CTP) maakt de relatie tussen leerresultaten, studieonderdelen en Dublin-descriptoren inzichtelijk. De leerresultaten dragen bij aan de ontwikkeling van studenten als '*disciplined interdisciplinarians*' en de nadruk op diepgaande kennis van specifieke disciplines in combinatie met interdisciplinaire competenties, ethische en maatschappelijke reflectie, en diverse vaardigheden voor levenlang leren sluit aan bij de bredere doelstellingen van een Liberal Arts and Sciences-opleiding.

Overwegingen

In de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences (LAS) aan de Universiteit Utrecht staat de ontwikkeling van studenten tot disciplinair-gegronde interdisciplinaire denkers centraal. LAS vormt volgens het panel een waardevolle aanvulling op het huidige opleidingsaanbod door haar unieke benadering, die in meerdere inzichten opvalt. Zo maken de Nederlandstalige, niet-residentiële structuur en de afwezigheid van een selectieprocedure de opleiding toegankelijk voor een diverse groep studenten. Bovendien waardeert het panel de eigen kritische reflectie op de interdisciplinaire aanpak van de opleiding, wat bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs. Het panel is positief over de ambitieuze beoogde leerresultaten die studenten voorbereiden op complexe maatschappelijke vraagstukken door hen zowel diepgaande disciplinaire kennis als interdisciplinaire vaardigheden bij te brengen. De duidelijke focus op zelfstandigheid, reflectie en samenwerking versterkt de academische vorming en past goed bij de kenmerken van een liberal arts-opleiding. Op grond hiervan concludeert het panel dat de beoogde leerresultaten goed aansluiten bij het bachelorniveau en de academische oriëntatie van de opleiding.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Het LAS-curriculum is opgezet in lijn met het 'liberal education'-principe, waarin studenten verbreedend én verdiepend leren combineren met reflectief en integratief leren, met nadruk op waarden, ethiek en maatschappelijke betrokkenheid. Het curriculum is gestructureerd in hoofdcomponenten die de breedte, diepgang, integratie en reflectie moeten garanderen. Dit is als volgt uitgewerkt in het curriculum:

- *General Education* (60 EC): Studenten volgen vier verplichte kerncursussen van in totaal 30 EC: de Schrijfacademie en het Multidisciplinair Project in het eerste jaar, de Denkacademie in het tweede of derde jaar en de Interdisciplinaire Scriptie in het derde jaar. De kerncursussen zijn interdisciplinair en gericht op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden, kennis en een kritische houding ten opzichte van (inter)disciplinariteit. Daarnaast kiezen studenten 30 EC aan keuzevakken uit de geesteswetenschappen, natuurwetenschappen en sociale wetenschappen.
- *Hoofdrichting* (minimaal 67,5 EC, maximaal 105 EC): Na het eerste jaar kiezen studenten een specialisatie uit 35 beschikbare richtingen, waarvan ten minste 30 EC op gevorderd niveau is. De hoofdrichting sluit af met een disciplinair werkstuk van minimaal 7,5 EC.
- *Profileringsruimte* (15 tot 52,5 EC): Afhankelijk van de omvang van de hoofdrichting, biedt het curriculum enige tot ruime profileringsruimte, waarin studenten extra vakken, een minor, stage of buitenlandverblijf kunnen volgen om hun hoofdrichting naar eigen inzicht te verdiepen of verbreden.
- *LAS-portfolio* (0 EC): Daarnaast maken studenten een LAS-portfolio, waarin zij hun studiepad plannen en hun leerproces evalueren. Dit portfolio dient ook als basis voor begeleiding en de afstudeerfase (zie de paragraaf *Studiebegeleiding* hieronder).

In de driejarige 180 EC bacheloropleiding vindt verbreedend leren plaats in de General Education-keuzecursussen, integratief leren in de General Education-kerncursussen, verdiepend leren in de hoofdrichting, en reflectief leren in het LAS-portfolio. De LAS-kernvakken en het LAS-portfolio worden door de opleiding zelf verzorgd; bij de overige onderdelen sluiten studenten aan bij bacheloronderwijs van andere Utrechtse opleidingen. Studenten kiezen een hoofdrichting (de '*disciplined*'-component), maar volgen daarnaast ook vakken in andere richtingen en nemen deel aan LAS-kernvakken waarin interdisciplinaire vaardigheden en competenties worden ontwikkeld (de '*interdisciplinary*'-component). Dit sluit nadrukkelijk aan bij het profiel om studenten tot '*disciplined interdisciplinarians*' op te leiden. Het panel stelt vast dat de relatie met de beoogde leerresultaten goed is doordacht en dat de gehanteerde kaders een flexibel studiepad faciliteren en tegelijkertijd aansluiten bij de leerdoelen en vaardigheden die studenten moeten verwerven. De hoofdrichting helpt bij het opbouwen van expertise in een bepaald vakgebied, terwijl de student blijft profiteren van het multi- en interdisciplinaire karakter van LAS.

LAS biedt studenten uitgebreide keuzevrijheid. LAS heeft zelf een vakkenaanbod én biedt studenten de mogelijkheid bij andere UU-opleidingen aan te sluiten, wat studenten positief waarderen omdat het hun in staat stelt hun eigen interesses te verkennen. Het onderwijsmodel van de UU faciliteert dergelijke uitwisseling en ondersteunt de flexibiliteit en veelzijdigheid van het LAS-curriculum. De UU hanteert een jaarindeling van vier blokken van tien weken, afgesloten met een tentamenweek, wat studenten de mogelijkheid geeft gelijktijdig (7,5 EC-)vakken binnen en buiten hun hoofdrichting te volgen. De bachelorcursussen zijn ingedeeld in niveaus: niveau 1 (inleidend), niveau 2 (verdiepend), niveau 3

(gevoerd), wat helpt om geleidelijk diepgang te ontwikkelen. Het panel ziet deze structuur als een basisvoorwaarde om optimaal gebruik te maken van het brede onderwijsaanbod aan de verschillende faculteiten van de UU.

De opbouw van het curriculum ondersteunt een stapsgewijze groei. In het eerste jaar ligt de nadruk op General Education, waarbij studenten verschillende wetenschapsgebieden verkennen, ze zich oriënteren op een hoofdrichting, en de eerste twee kernvakken een solide basis bieden voor academische vaardigheden en interdisciplinair denken. In het tweede en/of derde jaar leren studenten interdisciplinair onderzoek uitvoeren in multidisciplinaire teams tijdens de kern cursussen De Denkakademie en LAS-scriptie. In het tweede jaar kiezen studenten hun hoofdrichting, verdiepen ze zich in dit vakgebied en vullen ze hun profileringsruimte naar eigen wens in – dit kan verbredend zijn, maar ook voorbereidend op specifieke interesses binnen hun hoofdrichting. Het derde jaar richt zich op verdere specialisatie en zelfstandig onderzoek.

De interdisciplinaire leerlijn bereidt LAS-studenten voor op complexe vraagstukken die om een discipline-overstijgende benadering vragen. De LAS-kernvakken bevorderen interdisciplinariteit in fases: van verbanden leggen tussen disciplinaire perspectieven (De Schrijfacademie), en inzicht opdoen in verschillen en raakvlakken tussen disciplines (Multidisciplinair project), tot gezamenlijk toegepast interdisciplinair onderzoek (De Denkakademie).

Als afsluiting van de opleiding Liberal Arts and Sciences schrijven studenten in een team met drie of vier mede-LAS'ers uit een andere hoofdrichting een interdisciplinaire scriptie. De cursuscoördinator inventariseert de voorkeuren voor onderwerp en samenwerkingsstijl, deelt de groepen in, en wijst een LAS-scriptiebegeleider en tweede lezer aan. Elk teamlid brengt zijn eigen disciplinaire invalshoek in, begeleid door een vakreferent uit de gekozen hoofdrichting. De cursus omvat plenaire bijeenkomsten voor teamsamenstelling en onderzoeksopzet, met een Go/NoGo-moment in de vierde week, en opdrachten in het kader van tutoraat en portfolio en individuele begeleiding door docenten. Naast de scriptie wordt er een populairwetenschappelijke tekst over het onderzoek geschreven, met aandacht voor wetenschapscommunicatie. Hierbij speelt de feedback van medestudenten en docenten een belangrijke rol. De docentenhandleiding benadrukt ook specifiek het belang van passende feedback in de verschillende fasen van de begeleiding.

Het panel is positief over de actieve leerbenadering van deze vakken, die reflectie op verschillende kennisdisciplines, samenwerking en onderzoek bevordert. Dit draagt bij aan de academische vorming en interdisciplinaire mindset van de studenten. Tijdens de ontwikkelsessies waaraan het panel deelnam tijdens het visitatiebezoek, pasten studenten en docenten activerende werkvormen op een natuurlijke en vanzelfsprekende manier toe. Dit gaf het panel de indruk dat dergelijke werkvormen regelmatig in de praktijk worden toegepast.

Het persoonlijk portfolio is een verplicht onderdeel van de bacheloropleiding, bedoeld als 'reisdagboek' waarin studenten hun studiekeuzes, voortgang en leerproces documenteren. Het portfolio biedt inzicht in hun academische en persoonlijke ontwikkeling en helpt samenhang aan te brengen tussen onderdelen van de opleiding. Gedurende de opleiding vullen studenten het aan met bewijsstukken, zoals vier verplichte reflecties en academische eindproducten, die richting geven aan hun keuzes. Bij het afstuderen toont het portfolio de academische, professionele en persoonlijke groei van de student en wordt het door docenten beoordeeld op basis van een pass/fail-systeem. Het tutoraat begeleidt studenten actief bij reflectieopdrachten en helpt hen om hun studieroute te plannen en belangrijke keuzes te maken binnen het curriculum (zie *Studiebegeleiding en studeerbaarheid*).

Het Humanities Honours Programma van de faculteit Geesteswetenschappen biedt een verdiepende academische uitdaging voor studenten van verschillende opleidingen, waaronder ook LAS-studenten: zij volgen aanvullende interdisciplinaire cursussen en verrijken hun eindwerkstuk tot een uitgebreide Honours thesis (15 EC). Het Humanities Honours Programma stimuleert hen om vakkennis in de geesteswetenschappen te verbreden, kritisch te denken en wetenschappelijke vaardigheden te versterken.

Het panel heeft de opzet van het curriculum bestudeerd, cursusmateriaal bekeken en tijdens het locatiebezoek besproken. Het stelt vast dat de structuur van het curriculum zorgvuldig is ontworpen, met een duidelijke focus op academische en interdisciplinaire vaardigheden, en dat deze goed is afgestemd op de beoogde leerresultaten. Het CTP documenteert hoe de leerdoelen, cursusdoelen, leerlijnen en toetsen zorgvuldig zijn afgestemd volgens de principes van *constructive alignment*. Daarbij zijn leerlijnen uitgewerkt voor methodologie, interdisciplinariteit, vakinhoud, communicatieve vaardigheden, digitale geletterdheid, informatieverwerking en management. Vakinhoudelijk vindt het panel het curriculum interessant en relevant door de aandacht voor grote vraagstukken. Het LAS-programma volgt de inzichten van het onderzoek dat LAS-docenten doen naar interdisciplinariteit als onderdeel van de onderzoeksgroep *Subjects in Interdisciplinary Learning and Teaching* (SILT), waarin zij een actieve en leidende rol vervullen. Het activerende karakter van het LAS-onderwijs, met veel werkcolleges en projectgroepen, versterkt de betrokkenheid van de studenten en het eigenaarschap over het eigen leerproces. LAS heeft daarnaast een ontwikkelingsgerichte onderwijsleeromgeving waarin studenten actief bijdragen aan onderwijsvernieuwing, onder meer via initiatieven zoals ‘open opleidingsreflecties’ (OOR), de jaarlijkse ‘Breekdag’ – een moment van gezamenlijke evaluatie van de opleiding – en het door studenten geleide LAS-infoteam dat deze initiatieven ondersteunt en studentenbelangen vertegenwoordigt.

Tegelijkertijd constateert het panel dat, daar waar de LAS-kerncursussen in het eerste jaar duidelijk bijdragen aan groepscohesie, studenten in de latere jaren minder vanzelfsprekend als groep samenkomen. Studenten starten vanaf het tweede jaar met hun hoofdrichting en ervaren een gat tussen het Multidisciplinair Project in de tweede helft van het eerste jaar en De Denkademie, die zij pas later in het tweede of zelfs derde jaar volgen. Deze bevinding sluit aan bij andere observaties over de begeleiding in het tweede en derde jaar, die verder worden behandeld in de volgende paragraaf, *Studiebegeleiding en studeerbaarheid*.

Studiebegeleiding en studeerbaarheid

Het panel stelt vast dat de studeerbaarheid van het LAS-programma in de basis goed is gewaarborgd door de aanwezigheid van een veelzijdig begeleidingsaanbod. Peercoaches en mentoren zijn getrainde ouderejaarsstudenten die het eerste aanspreekpunt zijn voor praktische vragen over de stad en de studie, terwijl tutores en vier studieadviseurs – waarvan twee specifiek toegewezen en twee gedeeld met een andere opleiding – studenten inhoudelijk en persoonlijk begeleiden. Naast de opleidingscoördinator en docenten zijn hoofdrichtingsadviseurs belangrijke aanspreekpunten, aangezien zij gespecialiseerd zijn in specifieke vakgebieden buiten LAS en studenten begeleiden bij inhoudelijke keuzes binnen hun hoofdrichting. Elke hoofdrichting biedt duidelijke informatie over toelatingseisen, doelgroepen en voorbeeldprogramma's, ondersteund door platforms als BlackBoard, Teams en een cursusplanner.

Buiten de opleiding kunnen studenten bij opleidingsoverstijgende diensten terecht: het International Office en de stagecoördinator ondersteunen bij buitenlandstudies en stages, terwijl Career Services loopbaanvoorlichting biedt en het Studiepunt praktische studievragen beantwoordt. Ook zijn er het Skills Lab, welzijnstrainers en studentenpsychologen. Studenten met een functiebeperking kunnen via de

studieadviseur of studentenpsycholoog voorzieningen aanvragen. Daarnaast biedt het Platform Onbeperkt Studeren ondersteuning aan, waarbij studenten met een functiebeperking elkaar onderling helpen.

In het eerste jaar worden studenten begeleid via een combinatie van portfolioreflecties, eerstejaars tutoraat en studentmentoren. Het tutoraat, met groeps- en individuele tutoraten, begeleidt studenten actief bij reflectie- en studieloopbaanopdrachten en helpt hen om hun studiepad te plannen en belangrijke keuzes te maken binnen het curriculum. Voor de latere jaren is het ouderejaars tutoraat en peer coaching ingericht. Tweedejaarsstudenten worden ingedeeld in een peercoachingsgroep, een tutorgroep onder leiding van een daarvoor getrainde ouderejaarsstudent; voor derdejaars is peer coaching optioneel. De ouderejaars tutores zijn docenten verbonden aan de kerncursussen van LAS en de daaraan gekoppelde reflectie-opdrachten.

Uit de documentatie en de gesprekken maakt het panel op dat de veelzijdigheid van de studieopzet, en de daarbij benodigde planning, meer begeleiding behoeven dan een reguliere bacheloropleiding. Studenten hebben niet alleen de keuze uit een enorm aanbod, ze dienen ook te zorgen dat aan algemene vereisten voor een LAS-hoofdrichting wordt voldaan, evenals specifieke toelatingseisen of verplichte voorbereiding. Daarnaast dienen studenten te voldoen aan de eisen van de General Education-keuzevakken en profileringsruimte, in combinatie met de LAS-kernvakken. Deze planning kan uitdagend zijn. Hoewel ondersteunende activiteiten beschikbaar zijn, zoals voorlichtingen en workshops georganiseerd door studieadviseurs, het ouderejaars tutoraat en peercoaches, blijkt de opkomst soms laag, wat erop wijst dat behoefte en gebruik niet optimaal aansluiten. Daarbij viel het panel op dat het studierendement van de opleiding aan de lage kant is; over de afgelopen vijf jaar studeerde gemiddeld 58% af in de nominale studieduur plus één jaar, wat lager ligt dan het facultair gemiddelde van 68%. Ook in de Nationale Studenten Enquête scoorde het onderdeel keuze zonder vertraging met 3.22 op een schaal van 1 tot 5 vrij laag. Een beneden gemiddeld afstudeerrendement kan een indicator zijn voor de studeerbaarheid van het programma, en daarom is het panel nagegaan wat mogelijk het lagere rendement veroorzaakt, zoals moeilijkheden voor studenten om een passende planning te maken, onderdelen die qua werkdruk lastig te combineren zijn, of andere belemmerende factoren.

Ten aanzien van de planning heeft de opleiding al voor 2024-2025, op aanraden van studenten, de informatievoorziening over de hoofdrichting naar voren gehaald binnen het eerste jaar, van eind maart naar eind oktober. Hoewel studenten formeel pas in hun tweede jaar aan de hoofdrichting starten, vragen sommige hoofdrichtingen voorkennis en stellen ze eisen waar al eerder aan voldaan moet worden. Het eerder oriënteren op de hoofdrichting helpt waarschijnlijk om scherpere keuzes te maken. Studenten gaven verder aan dat de kwaliteit van de informatievoorziening steeds beter is geworden, deels vanuit studentinitiatieven, maar dat tijdig inspringen op wijzigingen nog lastig blijkt. Studenten werken met de tutor aan het eind van het eerste jaar toe naar een studieplan, maar een wijziging in het gekozen vakaanbod kan nopen tot een herziene planning.

Voorafgaand aan het bezoek vroeg het panel zich af of de combinatie van het disciplinaire werkstuk en de interdisciplinaire scriptie voor vertraging zou zorgen, maar dit werd door studenten en management tegengesproken. Volgens de studenten die het panel sprak, is de combinatie werkbaar en wenselijk, en is de werkdruk daardoor niet te groot. Studenten zien beide juist als een waardevolle ervaring met ieder een eigen functie: bij de interdisciplinaire scriptie is het disciplinaire hoofdstuk een bouwsteen om tot integratie te komen, terwijl in het disciplinaire werkstuk de vakinhoud meer in de diepte wordt bestudeerd. Diverse gesprekspartners beaamden hiervan de meerwaarde te zien, zowel voor de profilering van de opleiding als '*disciplined interdisciplinarians*' als voor de toelating tot een vervolgstudie.

Daarnaast gaven studenten aan dat veel van hen, vanwege hun brede interesse, ook meer doen dan strikt nodig is en enige vertraging daarbij accepteren - dit varieerde van een bestuursjaar tot extra studiepunten behalen, of toch later nog van hoofdrichting wisselen. Zowel opleiding als studenten gaven aan dat ondertussen wordt gewerkt aan een mentaliteitsverandering; bijvoorbeeld door bij de matching te benadrukken dat LAS geen studie is voor wie niet kan kiezen en (eindeloos) wil rondsnuffelen, maar juist voor wie bewust wil kiezen uit een breed aanbod.

Het panel meent dat het naar voren halen van de oriëntatie op de hoofdrichting en de grotere nadruk op de gestelde kaders in de informatievoorziening een belangrijke stap zijn in de verbetering van het eerste jaar. Echter, op basis van de benodigde informatievoorziening in de latere studie jaren identificeerde het panel drie punten met betrekking tot begeleiding ná het eerste jaar die in de praktijk minder positief uitpakken dan op papier was bedacht. Zo kan het voorkomen dat studenten die pas in het derde jaar De Denkademie volgen, in hun tweede jaar geen LAS-kerndocenten tegenkomen. Daarnaast komt de wisseling van tutoraat volgens het panel op een kwetsbaar moment, omdat studenten in het eerste jaar een band opbouwen met hun tutor. Wanneer ze in jaar twee de overgang maken naar de hoofdrichting en het contact met het kernprogramma en de kerndocenten al afneemt, kunnen ze niet op de hun bekende tutor terugvallen. Een derde aandachtspunt is het contact met de hoofdrichtingsadviseur, waar studenten wisselende ervaringen mee hebben; variërend van moeilijk te bereiken, enkel functioneel mailcontact, tot een betrokken hoofdrichtingsadviseur die de student allerlei tips geeft over studie- en loopbaanopties.

De begeleiding in het eerste jaar is stevig, maar het panel signaleert dus ook dat begeleiding in de daaropvolgende jaren afneemt. LAS-studenten wordt veel autonomie en zelfsturend vermogen toevertrouwd en dit wordt als kerncompetentie van de opleiding gezien. Hoewel studenten de keuzevrijheid op prijs stellen, voelen sommigen zich na het eerste jaar ook enigszins 'losgelaten' en missen een consistent aanspreekpunt. Anderzijds toont de Nationale Studenten Enquête 2024 positieve scores aan voor de begeleiding (3,96), studeerbaarheid (3,99) en tevredenheid met de opleiding (3,94). Deze cijfers zijn gemeten op een schaal van 1 tot 5, wat duidt op een overwegend positieve ervaring onder de studenten. Het panel merkt op dat de onderlinge verbondenheid onder LAS-studenten op zich sterk is, vooral in het eerste jaar, via de studievereniging Atlas, via gedeelde sociale media en via het gezamenlijke pand in de binnenstad met een Common Room waar studenten elkaar ontmoeten. Ook de contacten tussen studenten, docenten en de opleidingscoördinatie zijn open en betrokken. Echter, na het eerste jaar neemt de binding meestal af en het panel meent dat verdere structuur kan helpen zodat de opleiding beter contact en zicht houdt op de voortgang van studenten. In het studentenhoofdstuk werd voorgesteld om een extra LAS-kernvak op te nemen, maar docenten en management zien meer in de versterking van de leerlijn persoonlijke ontwikkeling door beter afgestemde structuren en rollen van tutoraat en peer coaching.

Op grond van bovenstaande concludeert het panel dat het tutoraat in het eerste jaar stevig staat en het programma in principe studeerbaar is. Dat blijkt ook uit het feit dat studenten zelf niet zoveel moeite hebben met enige uitloop. Het panel ziet het lage rendement op zich niet als probleem, maar vat het op als indicatie dat de studeerbaarheid verbeterd kan worden. Hiertoe doet het panel drie aanbevelingen.

De eerste is dat er wordt gezorgd voor beter zicht op en betere begeleiding van wat studenten doen in het tweede en derde jaar. Studenten moet daarbij een ankerpunt worden geboden, met name tussen de kerncursussen in het eerste jaar en De Denkademie, voor zover dit werkelijk voorziet in reële behoeften van studenten. Dit laatste is van belang omdat naar het oordeel van het panel de gekozen oplossingen niet moeten doorslaan in een overdaad aan voor studenten verplichte contactmomenten. Het panel kan zich voorstellen dat een recent gestart onderwijskundig project, gericht op de professionele en persoonlijke ontwikkeling van studenten, hierin een rol kan spelen.

De tweede aanbeveling is om de communicatie en informatievoorziening door te lichten en vanuit een overkoepelend plan te zorgen dat studenten die advies en informatie nodig hebben hiervoor kunnen terugvallen op voorzieningen bij de opleiding. Het panel stelt vast dat er veel initiatieven zijn gestart, maar mist nog de sturende rol van het opleidingsmanagement ten aanzien van het overzicht hierin. Het heeft daarbij oog voor het feit dat het opleidingsmanagement recent is gewisseld en zich haar rol nog eigen maakt.

De derde aanbeveling is om gericht te investeren in relatiebeheer met de hoofdrichtingsadviseurs, zodat zij zich als ambassadeurs van het LAS-programma voelen en de begeleiding en communicatie uniformer en betrouwbaarder wordt. Hoewel er convenanten zijn opgesteld voor samenwerking tussen LAS en de faculteiten, blijkt het eigenaarschap bij sommige hoofdrichtingadviseurs niet helder ten aanzien van begeleiding en communicatie naar LAS-studenten. De veelzijdigheid van de LAS-opleiding vraagt om stevig leiderschap en bestuurlijke betrokkenheid; het panel ziet positieve indicaties hiervan, maar deze zullen zich in de praktijk verder moeten bevestigen.

Toelating

Aankomende LAS-studenten worden niet geselecteerd, maar doorlopen een toelatingsproces. Dit proces omvat het inleveren van een matchingsformulier, waarin ook motivatie en een zelfevaluatie over de geschiktheid voor de opleiding zijn opgenomen, het voldoen aan de juiste vooropleidingseisen (minimaal een vwo-diploma, een hbo- of wo-propedeuse) en deelname aan een matchingprogramma. Dit programma helpt kandidaten de opleiding beter te begrijpen en te bepalen of deze bij hen past. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de studiemotivatie en vaardigheden van de kandidaten. Het aantal instromende studenten bij LAS lag tussen 2021 en 2024 rond de 190 studenten op het peilmoment van 1 oktober.

Het percentage studenten dat in het eerste jaar van studie wisselt of stopt, is sinds de vorige accreditatie nauwelijks gedaald en blijft rond de 30%, boven de UU-norm van 15%. Over de jaren is al een aantal maatregelen genomen om de matching en begeleiding in het eerste jaar te verbeteren. Het is nog te vroeg om de effecten terug te zien van recent genomen maatregelen als het naar voren halen van de voorlichting over hoofdrichtingen, en de aangepaste informatievoorziening in het matchingproces. Het panel veronderstelt dat voor zover die genomen stappen nog niet toereikend zijn, de aanbevelingen over verbeterde begeleiding en informatievoorziening een aanvullend positief effect zullen hebben op het verminderen van het aantal uitvallers.

Opleidingstaal en opleidingsnaam

De opleiding Liberal Arts and Sciences (LAS) is primair Nederlandstalig, met minder dan een derde van de vakken in het Engels, in lijn met het taalbeleid van de UU. Het panel waardeert dat studenten (ook) Engelse wetenschappelijke literatuur bestuderen in de voorbereiding op een mogelijk Engelstalige vervolgstudie en het internationale wetenschappelijk discours. De naam 'Liberal Arts and Sciences' is geïnspireerd op de Angelsaksische traditie en heeft geen Nederlands equivalent. Het panel onderschrijft dat deze internationale naam de interdisciplinaire benadering van de opleiding en de internationale context benadrukt, zonder afbreuk te doen aan de toegankelijkheid voor Nederlandstalige studenten.

Onderwijsgevend personeel

Op basis van het bestudeerde materiaal en de interviews beoordeelt het panel de kwaliteit van het onderwijsgevend personeel als goed en waardeert het de integratie van onderwijs en onderzoek (naar interdisciplinair onderwijs). Sinds de vorige accreditatie is het LAS-kerndocententeam licht gegroeid, met investeringen in de onderzoekstijd van de vaste staf. Het team bestaat nu uit een voltijd hoogleraar, een voltijd universitair hoofddocent, zes voltijd universitair docenten – allen gepromoveerd – en zeven docenten en juniordocenten die minimaal een mastergraad hebben behaald. Alle universitair (hoofd)docenten hebben

een doctoraat in hun vakgebied en zijn actief betrokken bij interdisciplinair onderwijs en onderzoek, georganiseerd binnen de onderzoeksgroep *Subjects in Interdisciplinary Learning and Teaching* (SILT). Het panel stelt vast dat de docenten beschikken over adequate tot uitstekende academische kwalificaties, waarbij ze verbinding leggen met het eigen onderzoek en hiervoor actief middelen werven. Stafleden in vaste dienst hebben bijna allemaal een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) en twee bezitten ook een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO). De stabilisering van het docententeam ziet het panel als een positieve ontwikkeling en het meent dat dit helpt bij de aanbevelingen over studeerbaarheid. Studenten waarderen de docenten om hun deskundigheid, didactische kwaliteiten en benaderbaarheid, zoals blijkt uit gesprekken en positieve scores in de Nationale Studenten Enquête: tevreden met docenten wordt beoordeeld met een 4.12. Deze waardering is niet beperkt tot de kerndocenten en gezien het universiteitsbrede professionaliseringsbeleid heeft het panel geen enkele reden om te twifelen aan de academische en didactische kwaliteiten van het onderwijsgevend personeel dat het disciplinair onderwijs in de hoofdrichtingen en General Education-keuzecursussen verzorgt.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

LAS is gevestigd in een eigen gebouw in de Utrechtse binnenstad. Bij de vorige accreditatie bestond het voornemen een centraal ontmoetingspunt in te richten waar studenten elkaar en hun docenten informeel kunnen treffen, en dit is ondertussen gerealiseerd. Het panel concludeert dat in een programma waarin studenten zich breed oriënteren en verspreid studeren, de eigen locatie – met een Common Room – een belangrijk fysiek ankerpunt vormt dat de verbondenheid binnen de opleiding bevordert.

Overwegingen

Op basis van documentatie en gesprekken concludeert het panel dat LAS op een passende manier invulling geeft aan de beoogde leerresultaten. Het programma biedt een flexibel curriculum en heeft een breed onderwijsaanbod, gericht op verbreding, verdieping, integratie en reflectie, met aandacht voor waarden en maatschappelijke betrokkenheid. De opzet omvat General Education, met keuzevakken in verschillende disciplines, en de interdisciplinaire LAS-kernvakken en LAS-scriptie; een hoofdrichting; profileringsruimte; en een portfolio. Deze structuur ondersteunt de brede profilering en een stapsgewijze academische groei. De gevarieerde werkvormen bevorderen actief leren en het panel zag dit terug in de wijze waarop studenten deelnamen aan de ontwikkelsessies. In de interdisciplinaire scriptie krijgt de doelstelling om ‘*disciplined interdisciplinarians*’ op te leiden vorm door individuele disciplinaire inbreng te integreren in een interdisciplinair groepsproduct.

Het panel stelt vast dat LAS een breed begeleidingsaanbod omvat, dat studenten ondersteunt bij verschillende aspecten van hun studie, loopbaan en welzijn, met name in het eerste jaar. Om de studeerbaarheid verder te versterken, doet het panel drie aanbevelingen. Ten eerste, houd zicht op de voortgang van studenten en verbeter de begeleiding in het tweede en derde jaar, met een helder ankerpunt voor studenten en alleen voor zover nodig. Ten tweede, optimaliseer het reeds opgestelde communicatieplan, zodat het een overkoepelende en goed gecoördineerde aanpak biedt voor de informatievoorziening binnen de opleiding. Ten derde, versterk de samenwerking met hoofdrichtingsadviseurs zodat ze zich ambassadeurs van het LAS-programma voelen en om zo consistentie en betrouwbaarheid in begeleiding te waarborgen. De convenanten, door decanen vastgesteld, vormen hiervoor een goede basis, maar in de uitvoering ontbreekt soms het eigenaarschap. De complexiteit van de LAS-opleiding vereist regie en bestuurlijke betrokkenheid; het panel ziet positieve signalen, maar de praktijk moet dit nog bevestigen.

Het panel heeft verder vastgesteld dat studenten tevreden zijn over de opleiding en ze aangeven dat de opleiding naar hen luistert. Zo heeft de opleiding gezorgd voor het vervroegd organiseren van de oriëntatie

op de hoofdrichtingen, heeft ze acties ondernomen om de informatievoorziening te verbeteren en heeft ze gezorgd voor een eigen Common Room voor de studenten. Het panel concludeert dan ook dat hoewel de studeerbaarheid op onderdelen beter kan, hier vanuit de opleiding oog voor is, en studenten en docenten nauw betrokken zijn bij de ontwikkeling van de opleiding. Het panel is positief over het vaste docententeam dat zich de laatste jaren heeft gevormd en dat op een vernieuwende wijze actief inzet op de integratie van (interdisciplinair) onderwijs en onderzoek. Daarmee vormt het docententeam een schakelpunt van expertise op het gebied van interdisciplinair onderwijs binnen de universiteit. De docenten zijn deskundig, goed in staat interdisciplinair onderwijs te ontwikkelen en worden gewaardeerd door de studenten.

Omdat de aanbevolen ontwikkelpunten voor studeerbaarheid reeds worden onderkend en de opleiding verder een flexibel en breed onderwijsprogramma biedt dat aansluit op de leerdoelen, vanuit een gestructureerde opzet werkt aan academische groei, een uitgebreid begeleidingsaanbod aanbiedt en studenten zich gehoord en gewaardeerd voelen door deskundige en betrokken docenten, concludeert het panel dat de onderwijsleeromgeving van LAS voldoet aan standaard 2.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het panel heeft uit de documentatie en gesprekken opgemaakt dat de toetsing binnen het LAS-programma steunt op een uitgebreid systeem van onderwijsnormen en -regels en kwaliteitsborging. Het Utrechtse onderwijsmodel biedt een algemeen kader voor toetsing, zodat uniforme uitgangspunten in alle opleidingen gelden. De samenwerking met andere faculteiten is mogelijk door de manier waarop kwaliteitszorg is georganiseerd op universiteits- en faculteitsniveau. Allereerst valt de toetsing binnen de hele universiteit onder de Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK), waarvoor de UU een geldige erkenning bezit. Ten tweede maken de LAS-specialisaties deel uit van geaccrediteerde bachelorprogramma's en wordt het toetsingsbeleid van deze opleidingen regelmatig beoordeeld. Daarnaast kan LAS de kwaliteitsborging in andere opleidingen controleren door de afspraken ('convenanten') tussen faculteiten. De laatste herziening van de convenanten dateert uit 2021. Een voorbeeld-convenant dat het panel heeft ingezien, bevat de afspraak dat andere faculteiten de kwaliteitsborging ondersteunen door het toetsingsbeleid en -systeem te delen met de onderwijsdirecteur en examencommissie van LAS. Dit bevordert transparantie over toetsingsstandaarden. Daarnaast kunnen LAS-partners gesprekken over de cursusinhoud en toetsing initiëren, wat flexibiliteit biedt om in te spelen op eventuele evaluatieresultaten of nieuwe kwaliteitsinzichten. Samen met de examencommissie en de opleidingscommissie monitort LAS de toetsmatrices van de deelnemende bachelorprogramma's en controleert regelmatig of de hoofdrichtingen haalbaar en academisch passend zijn.

Toetsing binnen de LAS-kernonderdelen volgt de 'IJKpunten proces en kwaliteit van toetsing' zoals opgesteld door de Faculteit Geesteswetenschappen. Dit omvat een geïntegreerd curriculum- en toetsplan, waarin eindtermen, leerdoelen, en toetsvormen worden afgestemd volgens facultaire richtlijnen. Die richtlijnen leggen eisen vast voor toetsopstelling, afname, beoordeling en herkansing, waarbij consistentie

en kwaliteit worden bewaakt via het vier-ogen-principe en regelmatige cursusevaluaties. Volgens het toetsbeleid bevat elke cursus minimaal twee opdrachten, waarvan er ten minste één formatief is. Docenten zijn examenbevoegd en voldoen aan de eisen van de Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO); wat in de meeste gevallen ook voor LAS-docenten geldt. Beoordelingsnormen en rubrics zijn in de cursushandleidingen vastgelegd. Externe stages en scripties worden begeleid door interne stagedocenten en getoetst op academisch niveau. Examencommissies bewaken de kwaliteit van toetsing en archivering van beoordelingen, en houden jaarlijkse evaluaties met de onderwijsdirecteur.

Het panel heeft vastgesteld dat in het Curriculum- en Toetsplan (CTP) de leerdoelen, cursusdoelen, leerlijnen en toetsvormen binnen LAS zorgvuldig zijn afgestemd volgens de principes van *constructive alignment*. Een overzicht laat zien hoe beoogde leerresultaten worden gedekt in de hoofdonderdelen van de opleiding. Uit de ingeziene toetsdossiers blijkt dat LAS gedetailleerde rubrics hanteert die in de cursushandleidingen staan opgenomen en gebruikmaakt van diverse formatieve en summatieve toetsvormen die aansluiten bij de leerdoelen, zoals essays, academische en populair-wetenschappelijke artikelen, reflectie-opdrachten en mondelinge (groeps)presentaties. Ook is het panel positief over de aandacht voor diversiteit en inclusie in toetsing en het onderzoek dat de opleiding hiervoor heeft opgezet. Ook aan de aanbevelingen van het vorige accreditatiepanel op het gebied van toetsing is adequaat invulling gegeven.

Beoordeling van de interdisciplinaire scriptie

Het begeleidings- en beoordelingsproces van de interdisciplinaire scriptie is vastgelegd in gedetailleerde scriptiehandleidingen voor studenten en docenten. Studenten werken toe naar een interdisciplinaire scriptie (90% van het eindcijfer; 6,75 EC) en een krantenartikel dat wordt beoordeeld voor het onderdeel wetenschapscommunicatie (10% van het eindcijfer; 0,75 EC). Bij de beoordeling van de scriptie zijn de scriptiebegeleider, een vakreferent en tweede lezer betrokken. De scriptiebegeleider voert na ontvangst van de scriptie en het krantenartikel een plagiaatcontrole en check op formele randvoorwaarden uit. Indien aan alle voorwaarden wordt voldaan, stuurt de begeleider de scriptie met rubrics naar de vakreferenten en de tweede lezer. De LAS-scriptie wordt beoordeeld op de onderdelen Inleiding (met probleemstelling die vraagt om integratieve benadering) (10%); Disciplinaire fundering (30%); Integratie (30%); Kritisch bewustzijn (discussie/conclusie) (10%); Taalgebruik en structuur (10%); en Proces (10%). De vakreferent voert de inhoudelijke beoordeling van het disciplinair hoofdstuk uit en levert daarmee het individuele cijfer voor het onderdeel disciplinaire fundering. De vakreferent let daarbij op de disciplinaire introductie (10%), de analyse van inzichten uit het vakgebied (30%), conclusie en evaluatie (30%), brongebruik (20%), en structuur en taal (10%). De scriptiebegeleider beoordeelt alle onderdelen behalve de disciplinaire fundering die door de vakreferent wordt beoordeeld. De tweede lezer beoordeelt alle onderdelen behalve de disciplinaire fundering en het proces. Na onafhankelijke beoordeling door de tweede lezer bespreken de scriptiebegeleider en tweede lezer hun bevindingen om tot een gezamenlijk oordeel te komen over de scriptie en het groeps cijfer. In situaties waarin de scriptiebegeleider en de tweede lezer het niet eens zijn over een beoordeling, kan een derde lezer worden ingeschakeld. Deze derde lezer herbeoordeelt de scriptie en fungeert als onafhankelijke beoordelaar, met als doel om tot een overeenkomst te komen over de cijfers.

Het panel is positief over de verdeling van de beoordelingsrollen en hoe het beoordelingsproces zowel het gezamenlijke interdisciplinaire product als de kwaliteit van het individuele disciplinaire onderdeel bewaakt. Wanneer de vakreferent het disciplinaire hoofdstuk met een onvoldoende beoordeelt, volgt voor dit onderdeel een herkansing. Wanneer studenten één of meerdere gezamenlijke onderdelen van de scriptie moeten repareren, vullen de scriptiebegeleider en tweede lezer hiervoor een nieuwe rubrics in, met nieuwe beoordeling van de gerepareerde onderdelen. Dit proces waarborgt niet alleen de kwaliteit van de scripties, maar draagt ook bij aan de academische ontwikkeling van de studenten. Hoewel het groeps cijfer een relatief groot gewicht krijgt, vindt het panel dit acceptabel vanwege de slotreflectie in het portfolio, waarmee

studenten hun individuele leerproces aantonen. Het portfolio is een verplicht onderdeel en wordt volgens het vier-ogen-principe beoordeeld door twee docenten op basis van een pass/fail-systeem.

In de scriptieselectie zag het panel de aparte beoordelingen van scriptiebegeleider, tweede lezer en vakreferent. De beoordelingen zijn aan de hand van de verschillende rubrics opgesteld en bevatten passende feedback per onderdeel. De in 2022 herziene rubrics is overzichtelijker vormgegeven dan de vorige versie. Het panel stelt met tevredenheid vast dat de beoordeling zeer serieus wordt genomen en goed beargumenteerd. Zo maken de beoordelingen inzichtelijk hoe de waardering van verschillende onderdelen tot het eindcijfer heeft geleid.

Examencommissie

De examencommissie Liberal Arts is verantwoordelijk voor LAS en de bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies (TCS). De examencommissie houdt toezicht op de kwaliteit van de tentaminering, gaat na of wat in de OER staat ook is terug te zien in het curriculum en zorgt voor uniforme procedures en richtlijnen. De commissie bestaat uit vijf vertegenwoordigers van verschillende disciplines waaronder een extern lid, wat bijdraagt aan een breed perspectief op de toetsing. In het gesprek met het panel maakte de examencommissie een professionele en rolbewuste indruk, waarbij de examencommissie oog heeft voor de specifieke uitdagingen van de opleiding. De examencommissie is verantwoordelijk voor de LAS-studenten, met de afspraak dat het disciplinaire deel disciplinair wordt getoetst. De examencommissie van LAS blijft wel verantwoordelijk voor alle LAS-studenten voor fraude en is formeel bevoegd sancties op te leggen, al vindt hierover ruggenspraak plaats met de hoofdrichtingsadviseur wanneer aanvullende inhoudelijke kennis nodig is. Dankzij de borging van onderwijsnormen en -regels binnen de universiteit en de geldende erkenning van de Instellingstoets Kwaliteitszorg, heeft de examencommissie vertrouwen in de kwaliteit van het disciplinaire deel waar ze niet direct zicht op heeft. Voor wat betreft de aansluiting op masteropleidingen is het de rol van de hoofdrichtingsadviseur om te zorgen dat een student tot minstens één masteropleiding aan de UU kan worden toegelaten. Dit is zo vastgelegd in het convenant en geautomatiseerde processen via OsirisZaak zorgen ervoor dat de vereiste goedkeuring van de hoofdrichtingsadviseur correct wordt vastgelegd. Indien een student een andere invulling van de hoofrichting wil volgen die afwijkt van het voorbeeldprogramma, wordt dit door de examencommissie beoordeeld.

Het panel concludeert uit het jaarverslag 2022-2023 dat de examencommissie bij LAS een waardevolle rol heeft gespeeld door advies te geven over een kernvak van LAS, een steekproef uit te voeren op de interdisciplinaire scripties en enkele algemene adviezen te formuleren. Een belangrijk advies van de examencommissie was om het gesprek over AI en chatbots in het onderwijs niet enkel te richten op het voorkomen van fraude, maar om het ook te betrekken bij de leerlijn digitale vaardigheden. Het panel onderschrijft dit advies, dat getuigt van een bredere visie op de risico's en mogelijkheden van generatieve AI, en de mogelijke invloed op de leerdoelen van de opleiding.

Tijdens de steekproef heeft de examencommissie acht scripties met verschillende cijfers beoordeeld en zich tevreden getoond over de kwaliteit van de beoordelingen. Wel adviseerde de examencommissie om de criteria en rubric voor disciplinariteit te harmoniseren, wat in de steekproef van eindwerken van 2023-2024 bleek te zijn geïmplementeerd. Het panel is tevreden over de wijze waarop het kwaliteitsproces is doorlopen, en doet de suggestie om de meerjarenplanning waarbij alle programma-onderdelen binnen de driejarige accreditatieperiode op vastgestelde ijkpunten worden beoordeeld, zoals beschreven in de facultaire richtlijn 'Ijkpunten', standaard op te nemen in het jaarverslag van de examencommissie.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de toetsing binnen het LAS-programma voldoet aan de normen van standaard 3 door de aanwezigheid van een robuust systeem van toetsing dat is gebaseerd op een gedegen kwaliteitsborging. Het Utrechtse onderwijsmodel biedt een uniforme basis voor toetsing, met kwaliteitswaarborging via de Instellingstoets Kwaliteitszorg en accreditatie van de bijdragende bachelorprogramma's. De samenwerking van LAS-Geesteswetenschappen met andere faculteiten en de kwaliteit van het toetsingsbeleid is adequaat uitgewerkt. De toetsing van de LAS-kernonderdelen zelf is zorgvuldig ontworpen volgens de principes van *constructive alignment*, zoals uitgewerkt in het Curriculum- en Toetsplan, waarbij leerdoelen en toetsvormen goed op elkaar zijn afgestemd.

De opleiding maakt gebruik van een breed scala aan passende toetsvormen. De beoordelingsopdrachten zijn goed ontworpen en zijn afgestemd op het juiste niveau, met een toenemende complexiteit in latere jaren. Toepassing van het vier-ogen-principe en gebruik van gedetailleerde rubrics dragen bij aan de consistentie en de kwaliteit van de beoordeling en worden duidelijk aan de studenten gecommuniceerd. De beoordeling van de interdisciplinaire scriptie, waarbij meerdere beoordelaars betrokken zijn en die zorgvuldig is uitgewerkt in scriptiehandleidingen, illustreert deze kwaliteit en samenwerking binnen het beoordelingsproces. Het panel is ook positief over de betrokkenheid van de examencommissie, die toezicht houdt op de kwaliteit van de toetsing en de uniformiteit in procedures en richtlijnen.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Kwaliteit eindwerken

Om inzicht te krijgen in het gerealiseerde eindniveau van de studenten heeft het panel voorafgaand aan het locatiebezoek de interdisciplinaire scripties van vijftien recent afgestudeerde LAS-studenten bestudeerd, inclusief het individueel geschreven disciplinaire hoofdstuk. Het panel heeft gekozen voor spreiding over verschillende onderwerpen en hoofdrichtingen, en daarnaast twee keer twee interdisciplinaire scripties geselecteerd uit dezelfde onderzoeksgroep om de verschillende bijdragen binnen hetzelfde groepsproject te kunnen beoordelen. Het panel constateert dat de kwaliteit van de eindwerken in alle gevallen minimaal voldoende is, wat overeenkomt met de gegeven cijfers. De innovatieve eindopdracht vereist dat studenten zowel binnen hun eigen discipline als interdisciplinair werken. Dit bevordert niet alleen de beheersing van vaardigheden op bachelorniveau, maar stimuleert ook kritisch en integratief denken. Opvallend is dat de opbouw van de werken sterk overeenkomt; ze beginnen eerst met de afzonderlijke disciplines en eindigen met een gezamenlijke analyse om tot een gemeenschappelijk uitgangspunt te komen. Dit is al een aanzienlijke opgave voor een bachelorscriptie, en de scripties tonen een breed scala aan interessante en relevante onderwerpen en invalshoeken. Daarnaast heeft het panel ook een aantal disciplinaire werkstukken bekeken die binnen de hoofdrichting zijn geschreven, en concludeert dat dit verdiepende werkstukken op academisch bachelorniveau zijn. Met het portfolio wordt het leerproces afgerond en reflecteren de studenten op hun ontwikkeling tot '*disciplined interdisciplinarians*'. Het panel heeft drie portfolio's ter inzage gekregen en concludeert dat deze een uitgebreid inzicht bieden in de behaalde leerresultaten van studenten, met zowel persoonlijke reflecties als academische werkstukken. Het portfolio biedt een

samenhangend beeld van de brede en interdisciplinaire leerdoelen van de opleiding en toont aan dat studenten de eindtermen op bachelorniveau beheersen, volledig in lijn met het profiel van de opleiding.

Functioneren alumni

De studenten en alumnus die het panel sprak gaven aan dat doorstroom naar een masteropleiding goed mogelijk is. Studenten hadden er vertrouwen in dat de vanuit LAS opgedane vaardigheden, zoals kritisch denken, samenwerken en academisch schrijven, voldoende compensatie bieden voor een eventuele, kleine disciplinaire achterstand. Het merendeel van de afgestudeerden kiest voor een vervolgstudie, circa 40% daarvan kiest voor een masteropleiding aan de UU.

De alumnivereniging Aflas heeft op verzoek van de opleiding een enquête uitgevoerd om inzicht te krijgen in de loopbanen van alumni. Honderd alumni hebben deelgenomen, waarbij gegevens zijn verzameld over hun cohort, afstudeerjaar, hoofdrichting, vervolgopleiding (master) en huidige werkplek. Deze informatie is gebruikt om een visualisatie te creëren die aangeeft waar eerdere studenten zijn terechtgekomen en hoe hun opleiding heeft bijgedragen aan hun professionele ontwikkeling. Er zijn studenten die zich verder verdiepen in een masteropleiding binnen hun hoofdrichting en daar een loopbaan in opbouwen. Andere studenten benutten hun integratieve expertise in rollen zoals adviseur, waar ze verschillende mensen en onderwerpen met elkaar verbinden. Bovendien zijn er profielen van studenten die zich tijdens of na hun studie specialiseren in creatieve velden.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de interdisciplinaire scripties voldoen aan de eisen die gesteld worden aan eindwerken op bachelorniveau. Het panel constateert dat de interdisciplinaire eindwerken niet alleen inhoudelijk rijk en interessant zijn, maar ook dat de studenten hierin aantonen zowel binnen hun vakgebied als interdisciplinair te kunnen werken. Door de opzet van de scriptieopdracht worden de vaardigheden in kritisch en integratief denken en samenwerken in multidisciplinaire teams gestimuleerd, wat aansluit bij het brede profiel van de opleiding. In de praktijk functioneren alumni van de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences over het algemeen goed, en ze worden vaak gewaardeerd om hun brede, interdisciplinaire vaardigheden. Hun integratieve expertise maakt hen geschikt voor rollen waarin ze complexe vraagstukken vanuit meerdere invalshoeken kunnen benaderen en mensen en kennisdomeinen effectief met elkaar verbinden.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 4 voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences van de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht voldoet aan alle vier de NVAO-standaarden die in overweging worden genomen: beoogde leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten.

Het oordeel van het panel over de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences van het University College Utrecht voldoet aan alle vier de NVAO-standaarden die in overweging worden genomen: beoogde leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten.

Het oordeel van het panel over de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences van het University College Roosevelt voldoet aan alle vier de NVAO-standaarden die in overweging worden genomen: beoogde leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde leerresultaten.

Het oordeel van het panel over de bacheloropleiding van de Universiteit Utrecht is over het geheel genomen positief.

Aanbevelingen

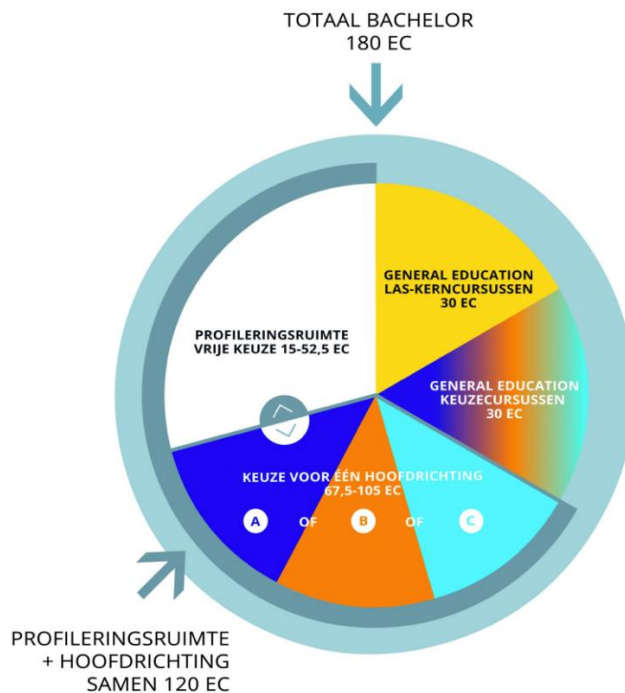
1. Bied studenten in het tweede en derde jaar een beter ankerpunt voor begeleiding en ondersteuning, vooral tussen de kerncursussen in het eerste jaar en De Denkakademie, zonder daarbij door te slaan in een overdaad aan voor studenten extra verplichte contactmomenten.
2. Zorg voor een overkoepelend plan om de communicatie en informatievoorziening te stroomlijnen, zodat studenten eenvoudig en op het juiste moment toegang hebben tot advies en voorzieningen bij de opleiding.
3. Investeer in relatiebeheer met hoofdrichtingsadviseurs, zodat zij als ambassadeurs van het LAS-programma kunnen optreden en de begeleiding en communicatie door hen consistent en betrouwbaarder verloopt.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

De afgestudeerde:

- beschikt over interdisciplinaire onderzoeksvaardigheden;
- beschikt over kennis van en inzicht in de voornaamste theorieën en methodologische grondslagen van de gekozen specialisatie;
- heeft kennis van de wetenschappelijke benaderingswijzen die bij de gevolgde cursussen worden gehanteerd;
- geeft blijk van het vermogen tot ethische en maatschappelijke reflectie op de eigen plaats in samenleving en beroep;
- heeft het vermogen zich snel het vocabulaire eigen te maken van een nieuw vakgebied;
- kan een meta-standpunt innemen ten aanzien van verschillende relevante disciplines;
- heeft basiservaring met de werkwijze van onderzoekers in de gekozen specialisatie;
- is in staat bevindingen op heldere wijze schriftelijk te rapporteren en mondeling te presenteren;
- beschikt over de denk- en redeneervaardigheden die nodig zijn voor adequate wetenschapsbeoefening en toepassing;
- werkt zelfstandig en doelgericht, reflecteert op eigen functioneren, is in staat doelen te stellen en keuzes te maken;
- is in staat projecten planmatig op te zetten en uit te voeren, kan werken in teamverband en heeft de daarvoor benodigde sociale en communicatieve vaardigheden.

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

– Een *general education* gedeelte met een studielast van 60 EC:

- 30 EC aan verplichte LAS-kerncursussen

Cursuscode	Cursusnaam	Niveau	EC	Periode
LA1V11001	De schrijfacademie	1	7,5	1 2
LA2V17001	Multidisciplinair project	2	7,5	3 4
LA3V11004	Interdisciplinair onderzoek I: De denkacademie	3	7,5	1 3
LA3V11003	Interdisciplinair onderzoek II: Scriptie	3	7,5	1 2 3 4

- 30 EC gekozen uit het door de opleiding geselecteerde universiteitsbrede aanbod (keuzecursussen) (zie [CursusPlanner \(uu.nl\)](https://cursusplanner.uu.nl)), waarvan 15 EC uit elk van twee wetenschapsgebieden die buiten de gekozen hoofdrichting liggen (A (alfa), B (bèta) en G (gamma)).

– Een *hoofdrichting* met een studielast van ten minste 67,5 en maximaal 105 EC, waaronder een eindwerkstuk van ten minste 7,5 EC (de hoofdrichtingen Economics and Business Economics en Bestuurs- en Organisatiewetenschappen zijn van een eindwerkstuk uitgezonderd. Deze hoofdrichtingen worden afgesloten met een door de betreffende opleiding geprogrammeerde onderzoeksgespecialiseerde niveau 3 cursus). De cursussen in de hoofdrichting hebben betrekking op een van de volgende wetenschapsgebieden of een combinatie ervan:

A. geschiedenis, taal en cultuur, religie, filosofie

B. natuurwetenschappen, aardwetenschappen, kunstmatige intelligentie, informatica, informatiekunde

G. sociale wetenschappen, geografie, economie, bestuurs- en organisatiewetenschappen

In aanvulling op de niveau-eisen zoals geformuleerd in de facultaire OER: de onderdelen van de hoofdrichting dienen voor ten minste 30 EC op gevorderd niveau (niveau 3) te liggen.

Tevens levert de student een portfolio in. Het portfolio van de student dient voldoende bewijzen te bevatten van de academische vorming van de student zoals deze in de tutoraatshandleiding zijn geformuleerd en moet voldoen aan de eindtermen.

Een eventuele stage heeft een omvang van ten minste 7,5 en maximaal 15 EC en kan gevolgd worden op niveau 2 of 3.

Tweede hoofdrichting

Een student kan met een tweede hoofdrichting afstuderen. Een tweede hoofdrichting wordt slechts dan op het Internationaal Diploma Supplement (IDS) van het diploma vermeld wanneer er volledig aan de eisen van beide hoofdrichtingen voldaan is en wanneer onderdelen van de twee hoofdrichtingen voor niet meer dan 15 EC overlappen, waaronder desgewenst het eindwerkstuk. Hiervoor moet voor aanvang van het schrijven van het eindwerkstuk toestemming gegeven zijn door de examencommissie. Twee hoofdrichtingen binnen de faculteit Geesteswetenschappen mogen geen overlap hebben. Een student die een tweede bachelor volgt, dient te voldoen aan hetgeen is geformuleerd in artikel 5.14 van het facultaire deel van de OER.

Profileringsruimte/vrije ruimte

Een eventuele minor in de profileringsruimte wordt slechts dan op het Internationaal Diploma Supplement vermeld wanneer er geen overlap bestaat met cursussen van de hoofdrichting. Met General Education keuzecursussen mogen slechts twee cursussen uit de minor overlappen.

De examencommissie kan een student op diens gemotiveerd verzoek toestaan een programma samen te stellen dat afwijkt van de major. De aanvragen daarvoor worden getoetst aan de hand van de doelstellingen en eindtermen van de opleiding. De examencommissie verleent in elk geval toestemming voor het onderwijsprogramma van het University College Utrecht en het University College Roosevelt.

Honours programma

LAS-studenten die het Humanities Honours Programma (HHP) volgen, vullen dat programma als volgt in:

- Wanneer de student ‘Goed in Geesteswetenschappen’ kiest met een hoofdrichting binnen geesteswetenschappen dan vervangt de student één cursus uit het keuzepakket binnen de hoofdrichting. Volgt de student een hoofdrichting buiten geesteswetenschappen, dan vervangt de student een General Education keuzecursus alfa. Wanneer de student het Descartes programma (‘Humaniteit: van robotica tot genetica’ of ‘Een waaier aan wetenschappen’) kiest of de honourscursus bij DaVinci dan vervangt de student een General Education keuzecursus bèta of gamma.
- Studenten met een hoofdrichting buiten de faculteit Geesteswetenschap verzwaren de LAS-scriptie conform de HHP-eisen tot een 15 EC Honours thesis. Ook studenten met een hoofdrichting binnen Geesteswetenschappen waarbij een standaard eindwerkstuk van 15 EC wordt aangeboden verzwaren de LAS-scriptie conform de HHP-eisen tot een 15 EC Honours thesis. Studenten met een hoofdrichting binnen de geesteswetenschappen met een standaard eindwerkstuk van 7,5 EC, verzwaren dit eindwerkstuk conform de HHP-eisen tot een Honours thesis van 15 EC.

Bijlage 3. Bezoekprogramma

17 September 2024: University College Utrecht

08.30-09.00	Walk-in with student presentations and coffee/tea (optional)
09.00-09.15	Welcome
09.15-10.00	Conversation with programme management
10.00-10.30	Break / panel discussion
10.30-11.15	Conversation with students
11.15-12.00	Conversation with teaching staff
12.00-13.00	Lunch & panel discussion
13.00-13.30	Conversation with Exam Board
13.30-14.15	Tour of the facilities
14.15-14.30	Break / panel discussion
14.30-15.30	Two thematic sessions (on the development themes)
15.30-16.30	Break / panel discussion
16.30-17.00	Concluding session with programme management
17.00-17.45	Break / concluding panel session
17.45-18.15	Oral feedback
18.15-19.00	Drinks (optional)

18 september 2024: Liberal Arts and Sciences

08.00-08.30	Aankomst & voorbereiding panel
08.30-09.00	Startgesprek management
09.00-09.05	Paneloverleg
09.05-09.50	Gesprek LAS studenten
09.50-10.00	Paneloverleg
10.00-10.30	Gesprek LAS docenten
10.30-11.00	Gesprek Examencommissie
11.00-11.10	Paneloverleg
11.10-11.55	Themasessie I
11.55-12.30	Lunch
12.30-13.15	Themasessie II
13.15-13.45	Paneloverleg
13.45-14.30	Afsluitend gesprek management
14.30-15.30	Paneloverleg: opstellen voorlopige bevindingen
15.30-16.00	Mondelinge toelichting door panel; Hapje en drankje

19 September 2024: University College Roosevelt

09.00-09.15	Welcome
09.15-10.00	Interview programme management UCR
10.00-10.30	Panel discussion
10.30-11.15	Interview UCR students
11.15-12.00	Interview UCR teaching staff
12.00-13.00	Lunch & panel discussion
13.00-13.30	Interview Board of Examiners
13.30-14.15	Tour of the facilities

14.15-14.30	Break / panel discussion
14.30-15.30	Thematic sessions
15.30-16.30	Panel discussion
16.30-17.00	Concluding session programme management
17.00-17.45	Concluding panel session
17.45-18.15	Oral feedback

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken van de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences van de Faculteit Geesteswetenschappen bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion. Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

Cover letter

SWOT en introductie themasessies

Studentenhoofdstuk

Themasessies

- Toelichting themasessies
- Onderwijsonderzoek en innovatie
- Peercoach handboek
- Portfolio's van drie studenten voor sessie 2

Reflectie

- Rapport vorige visitatie
- Domeinspecifiek referentiekader 2023
- Opleidingsmonitor

Algemeen/management

- Richtlijn onderwijs UU
- Gids interne kwaliteitszorg Faculteit GW
- Handboek opleidingscommissies GW
- Notulen OC-vergaderingen LAS
- Verslag onderwijsgesprek LAS
- OC adviesdocument informatievoorziening LAS
- OOR

Standaard 1: beoogde leerresultaten

- Link naar studenten website: <https://students.uu.nl/gw/las>
- Link naar studiekeizers website: <https://www.uu.nl/bachelors/liberal-arts-and-sciences>
- Onderwijs- en examenreglement
- Link naar website welzijnstrainers GW: <https://students.uu.nl/gw/persoonlijke-ontwikkeling/aanbod-welzijnstrainers-gw>

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

- Link careerservices GW: <https://students.uu.nl/gw/naast-na-je-studie/career-services>
- Link studieadvies: <https://students.uu.nl/gw/las/begeleiding-en-ontwikkeling>
- Begeleiding keuzemogelijkheden
- Convenant
- Docenten
- Overzicht recente maatregelen werkdruk GW
- LAS community Blackboard (alleen online op de dag zelf beschikbaar)

Cursussen

- Cursus 1: De Schrijfacademie (niveau 1)
- Cursus 2: Multidisciplinair Project (niveau 2)
- Cursus 3: De Denkakademie (niveau 3)
- Toelichting cursussen kerncurriculum

Standaard 3: Toetsing

- Jaarverslag examencommissie 2022- 2023
- Curriculum- en toetsplan (CTP)
- Facultair reglement examencommissies
- Handboek examencommissies
- IJkpunten proces en kwaliteit van toetsing

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

- Alumni-informatie
- Valedictorian speeches
- Studentprofielen
- Onderwijskaart 2023-2024
- Nationale Studenten Enquête 2024
- Handleiding LAS-scriptie studenten
- Handleiding LAS-scriptie docenten
- Rubric eindwerkstuk